

μιον θα μπορούσε να παυθή, διότι εισάγει καινά δαμόνια.

Θά μού πητε πώς έπρεπε ο Χατζηδάκις να τὰ ύποστη όλα για χάρι της 'Ιδέας. Να μείνη δίχως θέσι, δίχως πόρους χρηματικούς, να στερηθή, να πενήσει για να δικαιωθή μια μέρα. Πότε όμως; "Όταν γέρος και αδύναμος πειά, ύστερα από τόσες μάλιστα στερήσεις, εάν στο μεταξύ δεν είχε πεθάνει απ' αυτές, θα σεργιόταν ως τὰ σκαλιά της 'Ακαδημίας για να δη δίπλα του όλους: τους Καροαγιώηδες, τους γελοίους, τους αναλαφάητους, τους κόλακες, τους επιτηδείους, που ανέβηκαν ίσαμε χει έρποντας. "Α, βέβαια αυτό δεν εινε άρχεται ίκανοποίησις για έναν "Ήρωα!

Θά μού πητε πώς "Ήρωας εινε εκείνος που δεν εγκαταλείπει ποτέ την 'Ιδέα, έστω και αν δεν πρόκειται να δικαιωθή, έστω και αν πρόκειται άκόμη όλα να τὰ πάθη, να μείνη άκόμη άφανής και άγνωστος και μετά τὸ θάνατό του και εις αιώνα τὸν άπαντα. "Ίσως να έχετε δικιο. μὰ αυτοί εινε σπάνιοι στὸν κόσμο. "Ίσως δεν εινε και κανείς; μὰ και αν εινε, βέβαια δεν τὸν ξέριμε. Και περιμέναμε να γεννηθή ένας τέτοιος στη Ρωμοσύνη!

"Όπως γάναι, ο Χατζηδάκις εινε ο αντιπροσωπευτικώτερος τύπος του Νεοέλληνας, που ξεκινάει από τὰ νεύατα του με όνειρα, για να τὰ φάη όλα στη μικροπολιτική, στις κλίκες και στην πρόσκαιρη επιτυχία. Ο τύπος αυτός μπορούσε να αποτελέση τὸν ήρωα ενός ιδεολογικού δράματος, από κείνα που έγραφε ο "Γκεν, ενός δράματος που μέσα του θα έλκενε ολόκληρη τη νεώτερη 'Ελλάδα, μιάς σατυρικής αν θέλετε, κομωδίας που θα κεντηριάζε όλα τὰ Ρωμείκια ελαττώματα και όλες τις συνήθειες τὸν τελευταίων χρόνων.

Και όμως συχνά λέμε όλοι μας πὸς στὸν τόπο μας δεν ύπόγει ζωη για να δόση φτερά σ' ένα συγγραφέα. Ναι, ως μια στιγμή μπορεί αυτό να τὸ παραδεχτούμε, γιατί όσως είδαμε παραπάνω, δεν ύπόζουν "Ήρωες. Εινε ήρωες με τσακισμένα φτερά, ήρωες που από την πρώτη στιγμή γίνονται οηφισπίδες: ίσως όμως γι' αυτό, αυτοί οι κομικοί και γελοίοι ήρωες μπορεί να οιστηρηάτησουν τὸν σατυρικό συγγραφέα. Και όμως ούτε αυτός φανερώθηκε άκόμη στὸν τόπο μας. "Ίσως γιατί όλοι αυτοί οι κομικοί ήρωες μενουν ξεαράφωτοι, δεν μπορεί ο συγγραφέας να τους συγχαίρει με μερικὸς πραγματικὸς ήρωες κάποιας άλλης εποχής καλύτερης. Μόνο η άγάπη δημιουργεί και πλάθει. "Αγαπᾶς τὰ μεγάλα ζωντανά ύποδείγματα, μερικὸς εξαιρετικὸς άνθρωπος και η άγάπη σου αυτή τους ξαναδίνει ζωη αιώνια. Πάλι τὸς ίδιους αγαπᾶς όταν σατυριζεις. Παίρνεις μερικὸς άλλους και τὸς κοροϊδεύεις, γιατί δε υιοάζουν μ' εκείνους που αγαπᾶς.

Έδω όμως στη νεώτερη 'Ελλάδα δεν είχαμε ποτέ μια εποχή ήρώων, για να μπορούσαμε να σατυρίσουμε τη σημερινή εποχή τὸν ανθρωπάκηδων, συγκρίνοντας τη δεύτερη με την πρώτη.

Για να σατυρίσουμε τὸς Χατζηδάκιδες, έπρεπε να προηπάξουν άνθρωποι που θα τὰ θισάσαν όλα στην 'Ιδέα. Ποιὸς τέτοιος ύπήρξε στη νεώτερη 'Ελλάδα; **ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τὸ 'ΙΖ' μέρος.**

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΠΩΣ ΕΟΡΚΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΒΑΣΚΑΜΑ

Στην Κρήτη, άμα ένα παιδί βασκαθεί, άμα τὸ ματιάσουν δηλαδή, καταφεύγουν σε μια γρηά γιάτρισσα κι' αυτή εφαρμόζει την άκόλουθη μέθοδο θεραπείας. Δένει τρεις κόκκους άλατιού σε μια άκρη τὸυ μαντηλιού της, πηγαίνει κοντά στὸν άρρωστο, άγγίζει με τὸν κόμπο τὸ μέτωπό του και κατόπιν ανεβοκατεβάει τὸ μαντήλι στη γη τρεις φορές, απαγγέλλοντας τὸν άκόλουθο έξορκισμό:

— Που πάς, φταριμέ, που πάς, κακέ, που πάς κακοποδομένη; Φύγε από τις έβδομηνατιδὸ φλέβες τὸυ παιδιού μου κι' άμε στα δρη, στα βουνά, που πετεινὸς δεν κράζει και σκόλιος δεν γανγίζει. Να βρής τ' άγριο θεριό, να πης από τὸ αίμα του, να φᾶς από τὸ κρέας του. 'Ελούστηκε η κυρά μας η Παναγιά, χενίστηκε και κάθησε στὸ θρονί της. Και πέρασαν οι άγγελοι κι' οι αρχάγγελοι και φτάρισαν την. Και πάει ο αφέντης ο Χριστός και της λέει: — «'Ιντάχεις, μάνα, ιντάχεις, μητέρα;» — «'Ελούστηκα, παιδί μου, χενίστηκε και στὸ θρονί μου κάθησα. Και πέρασαν οι άγγελοι κι' οι αρχάγγελοι και φτάρισαν με». — «Καλέ, μάνα, καλέ, μητέρα, δεν βρέθηκε χριστιανὸς άγιασμένος και την 'Αγιά Πέφρη λειτουργήμένος να πάρη αλάτι από την άλνη η τρία φύλλα απ' την έληά και να πη μια φορά τὸ Πάτερ ήμῶν, δυὸ φορές τὸ Πάτερ ήμῶν, έννᾶ φορές τὸ Πάτερ ήμῶν, να γιάνης;...».

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΕΚΛΕΚΤΕΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ Η ΜΙΝΙΟΝ

(Του ΓΚΑΙΤΕ)

Ξέρεις τὸν τόπο τὸν τερπνὸ που η λεμονιές ανθίζουν, που μέσ' στην τόση τους στολή τὰ μήλα πρασινίζουν; Φυσάει τὸ άέρι δροσερὸ ψηλάθε κινημένο και τής μυρτούλας τὸ κλαδί κουνιέται ένωδιασμένο· Ξέρεις τὸν τόπο που ποθῶ; 'Εκεί, εκεί, ψυχή μου, να ήταν σε μένα βολετό νάρθης και σὺ μαζί μου!

Ξέρεις τὸ σπίτι τὸ μικρό, τὸ ταπεινὸ σπιτάκι που εινε χτισμένο μοναχὸ μέσ' στὸ περιβόλα κι' αναγαλλιᾶζει, χαίρεται όποιος θα τὸ ξανοίξει; Τόσο τὸυ φάνεται καλό, τὸς' άδιορφο στη δείξη; Πές μου, τὸ ξέρεις; Μίλησε! 'Εκεί, εκεί, ψυχή μου, να ήταν σε μένα βολετό νάρθης και σὺ μαζί μου!

Ξέρεις τὸ άτέραντο βουνὸ που φτάνει ως τὰ νεφρῶ, που μέσ' στὰ διάση τὰ πυκνὰ πολλά λαοζάδια θέρει; Με πολὺν κρότο τὸ νερὸ στὸ βάραθρο γκαριέται και λές από φαντάσματα ὁ τόπος κατοικιέται. Ξέρεις, τὸ ξέρεις τὸ βουνό; 'Εκεί, εκεί, ψυχή μου, εινε για μένα ὁ δρόμος μου. 'Ελα κι' εσύ μαζί μου!

ΝΕΟΣ ΚΑΙ ΜΥΛΩΝΟΥ

(Του ΓΚΑΙΤΕ)

ΝΕΟΣ. Και για ποῦ; και για ποῦ, άμορφή μου μυλωνού; Τ' όνομά σου, πές μου...
ΜΥΛΩΝΟΥ. Μάφο.
ΝΕΟΣ. Με τὸ δρεπάνο στὸ χέρι ποιά βουλαίει σου έδω σε φέρει;
ΜΥΛΩΝΟΥ. Πάω στὸ χτήμα τὸυ πατέρα.
ΝΕΟΣ. Μοναχούλα, περιστέρα;
ΜΥΛΩΝΟΥ. Τὸ δρεπάνι μου δηλόη πως είν' ὦρα να κοπή ὁ σανὸς να φυλάξη, και τὰ γούρια παρκαί πρέπει να κοποῦν κι' αυτά.
ΝΕΟΣ. Μέσ' στὸ χτήμα που μου λές βρισκοντ' ίσωνι και δροσιές;
ΜΥΛΩΝΟΥ. Πρασιναδες ὄσες θές.
ΝΕΟΣ. 'Ετσι δά, γαρθῶ κι' έγώ, όταν πᾶσει μεσημέρι, μέσα στις δροσιές τις τόσες να κρυφτούμε ὅμοια με ταίρι.
ΜΥΛΩΝΟΥ. Τι θα ποῦν η κακές γλώσσες;
ΝΕΟΣ. Στην άγκάλη θάχω εσε.
ΜΥΛΩΝΟΥ. Τέτοιο πράγμα εγὼ ποτέ. "Όποιος μυλωνού φιλήσει, να τὸ κρύψη ἄς μὴν ελπίσει, και τὰ ρούχα που φορείς θάχω λυπη να τὰ ιδής από άλευρι άσπρισμένα. Και ζοντολογής, με σενα ν' άνταμώσω δεν μπορὸ. Με τὸυ μύλου τὸ κοπέλι που τὸ θέλω και με θέλει ὅσο ξήσω θα χαρὸ.

ΣΟΝΝΕΤΟ

(Του ΠΕΤΡΑΡΧΗ)

Στὰ μέρη εκεία μ' άνέβασε ὁ νοῦς με τὰ φτερά του που εινε κεινη που ζητώ μάτια στη γη έδω κάτω, την είδα στὸν Παράδεισο λίμνη γλυκειά να χύνη, νάχη περισσότερο άμορφιά και πιο ταπεινωσμένη. 'Από τὸ χέρι μ' έπιασε και μούπε: — 'Εδῶ σιμά μου κι' εσύ θε νάρθης μια φορά, καθώς μου λέει η καρδιά μου. 'Εγὼ ελιμα που σε παιδενα κι' έλαδες θλίψη τόση κι' εκλεισα την ήμερα σου άκόμη πριν νυχτώσει. Δεν φτάνει ανθρωπὸν λογισμὸς στη δόξα τη δική μου, μόνον εσενα καρτερῶ, και τ' άμορφο κορμί μου που άγάησες τόσο πολὺ κι' εινε στής γης τὰ μέρη... "Ω, γιατί σόλασε με μᾶς κι' εράδῳησε τὸ χέρι, όπου στὰ λόγια τὰ σεμνὰ ποῦτε τὸ στόμα εκεينو λίγο έλειψε στὸν οὐρανὸ μαζί μ' αυτή να μείνω. (Μεταφράσεις ΕΛΙΣΑΒΕΤΙΟΥ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ)

